

ÜNİTE 5: TEKNOLOJİ VE YAŞAMBOYU ÖĞRENME

Yaşamboyu ve Geleneksel Öğrenme Arasındaki Farklar

Yaşamboyu öğrenme genel olarak, bireyin kendi kişisel, sosyal ya da mesleki yeterliliğini çeşitli nedenlere bağlı olarak yaşamı boyunca değiştirmek ya da geliştirmek istemesidir. Yaşamboyu öğrenme ayrıca kişinin gelişiminin yanı sıra içinde bulunduğu toplumda sosyalleşmesine, etkin bir vatandaş olarak yer edinmesine, rekabet edebilme gücüne ve istihdamı arttırmaya da yardımcı olur. Dolayısıyla yaşamboyu öğrenen bireylerin;

- Öğrenme ilgi ve gereksinimini saptayabilen,
- Öğrenme inancına sahip,
- Öğrenmeye istekli ve meraklı olan,
- Bilgi okuryazarı,
- Öğrenme motivasyonuna sahip,
- Öğrenmede kararlılık gösteren ve
- Öğrenmeyi düzenleyebilen kişiler olması beklenmektedir.

Yaşamboyu öğrenme, geleneksel ve zorunlu örgün eğitim sonrası başlayan bir süreç değil, aksine temellerinin aile içinde atıldığı ve bireyin tüm eğitim yaşamı sırasında ve sonrasında devam eden bir süreçtir. Bu nedenle bireyin bilgi ve beceri potansiyelini, yeterliklerini yaşam boyu geliştirmeyi hedefleyen ve devamlı bir süreç olarak görülen yaşamboyu öğrenmede okul, öğrenmek için bir zorunluluk değildir. Bunun için yaşamboyu öğrenmeyi geleneksel öğrenmenin bir alternatifi olarak değil, geleneksel öğrenmeye çağdaş bir alternatif olarak değerlendirilmelidir. Geleneksel eğitim temelde bireylere bilginin aktarılmasıyla ilgilenirken, yaşamboyu öğrenme bireysel yeteneklerin gelişimi ve kişisel öğrenme kapasiteleri üzerinde yoğunlaşır. Bu yaklaşımın özünde kişilere “öğrenmeyi öğretme” anlayışı bulunmaktadır. Bu nedenle eğitimde yaşamboyu öğrenmenin gerçekleştirilmesi için bireylere nasıl öğrenebileceklerini öğretilmesi yani “öğrenmeyi öğrenme” becerisini ve bilgi okuryazarlığı becerilerinin okullarda kazanılması gerekmektedir.

Yaşamboyu Öğrenme ve İçinde Barındırdığı Kavramlar

Yaşamboyu öğrenme felsefesi gereği bireyin sürekli aktif olarak bilgiyi kullanmasını gerektirir. Yaşamı boyunca herhangi bir nedene bağlı olarak gereksinim duyduğu bilgiye ulaşır, bu bilgileri kendi ilgi, beceri ve yeteneklerine uyarlayabilen ve yenilerini katabilen bireyler ise yaşamboyu öğrenebilen bireylerdir. Bu nedenle bilgiye ulaşma ve bilgiyi kullanma becerisi olarak tanımlanan bilgi okuryazarlığı yaşamboyu öğrenmenin içinde barındırdığı kavramlardan biridir. Kısaca söyleyecek olursak yaşamboyu öğrenme bir amaç ise bilgi okuryazarlığı bu amacın gerçekleşmesinin aracıdır.

Bilgi okuryazarının sahip olması gereken beceriler ise:

- Bilgi teknolojisini kullanma becerisi,
- Bilgi kaynaklarını kullanma becerisi,
- Bilgi sürecini yönetebilme becerisi,
- Bilgiyi kontrol edebilme becerisi,
- Bilgi birikimi oluşturabilme becerisi,

- Bilgi birikimini geliştirebilme becerisi ve
- Bilgelik yani başkalarına yararlı olma becerisidir.

Teknolojinin hızlı gelişimi ve değişimine bağlı olarak bilginin üretimi, üretilen bilginin elde edimi, kullanımı ve paylaşımı da hızla gerçekleşmektedir. Bilgi okuryazarlığı teknolojideki bu gelişmelerle birlikte “ağ okuryazarlığı”, “teknoloji okuryazarlığı”, “bilgisayar okuryazarlığı”, “web okuryazarlığı”, “çoklu ortam okuryazarlığı” gibi çeşitli kavramlarla da ilişkilendirilerek tanımlanmaya çalışılmıştır. Yaşamboyu öğrenmenin içinde barındırdığı bir diğer kavram olan yetişkin eğitimi, kendini yaş ve sosyal rol bakımından yetişkin olarak gören ve kendi yaşamından sorumlu olduğunun bilincinde olan bireylerin, kişisel, sosyal ve mesleki yaşamlarındaki ilgi ve gereksinimleri karşılamaya yönelik bilgi ve becerileri kazandırma süreci olarak tanımlanmaktadır. Androgoji olarak da adlandırılan yetişkin eğitimi, mesleki eğitimden boş zaman etkinliklerinin düzenlenmesine, tamamlayıcı eğitim etkinliklerinden vatandaşlık eğitimine kadar çok geniş yelpaze de eğitim etkinliklerini kapsar. Ayrıca eğitimin ya da öğrenmenin belirli bir zaman ve mekanla sınırlı olamayacağı ve bireyin doğumundan ölümüne kadar devam edeceğini vurgulayan yetişkin eğitimi zorunlu eğitimin tamamlanmasından sonra başlayan bir süreç değildir, böyle değerlendirilmemelidir. Verimli bir yetişkin eğitiminden söz edebilmek için ise yetişkin olarak adlandırılan bireylerin;

- Kendini doğru olarak algılaması,
- Deneyimlerinin olması,
- Öğrenmeye hazır olması,
- Öğrenme yöneliminin olması ve
- Öğrenme motivasyonlarının olması gerekmektedir.

Yaşamboyu Öğrenme ve İlkeleri

Yaşamboyu öğrenme bireyin doğdu andan yaşam süresinin sonuna kadar devam eden her türlü eğitim faaliyetini kapsayan çok geniş bir kavramdır. Avrupa Birliği Komisyonu yaşamboyu öğrenmeyi, “bilgi, beceri ve yeterliği geliştirmek belirli bir süre ile yapılan eğitim faaliyetlerinin tümü” olarak tanımlamıştır. Ayrıca yaşamboyu eğitimin sadece ekonomik bakış açısıyla ya da yetişkin öğrenenlerle sınırlı olmadığı, öğrenmenin yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış ya da yapılandırılmamış tüm öğrenme biçimlerini kapsayıcı şekilde olması gerektiği, istihdamla ilgili amaçlar kadar bireysel, sosyal ve vatandaşlık amaçlarını da kapsadığı vurgulanmıştır. Bu ilkeler yaşamboyu öğrenmenin temel ilkeleridir. Avrupa Birliği Komisyonu ayrıca yaşamboyu öğrenme çerçevesinde temel stratejilerini de açıklamıştır. Bu temel stratejiler doğrultusunda yaşamboyu öğrenme uygulamaları, ülke gereksinimlerini ve beklentilerini karşılamada farklılıklar gösterse de temelde görüş birliğinin sağlandığı üç temel dayanak; yaşamboyu öğrenme tanımının sadece ekonomik bakış açısıyla ve yetişkin öğrenenlerle sınırlı kalmadığı, örgün, yaygın, açık ve uzaktan ya da serbest tüm öğrenme yaklaşımlarını içine alacak biçimde kapsayıcı olduğu ve öğrenme amaçlarının bireyin kişisel, sosyal, kültürel, mesleki gelişiminden aktif vatandaş olarak yapabileceklerine kadar geniş bir yelpazeyi içermesi gerektiği üzerinedir.

Yaşamboyu Öğrenmede Kullanılan Kitlese Açık Çevrimiçi Dersleri (KAÇD), Özellikleri ve Geleneksel Öğrenme Arasındaki Farkları

Eğitim, teknolojidaki sürekli yenilik ve gelişimlerden en çok etkilenen alanlardan biridir ve

özellikle internet ve internete dayalı web teknolojileri bilginin küresel olarak dolaşımına ve paylaşımına izin verdiğinden, eğitim de herkes için standart hale dönüşmüştür. Eğitimin isteyen herkesin erişimine açık olmasını sağlayan uygulamalardan biri de Kitlelesel Açık Çevrimiçi Derslerdir (KAÇD). Bu tanıma göre öğrenme sadece öğretenden öğrenene bilgi aktarımıyla değil, öğrenenlerin aktif katılımlarıyla ve öğretim kaynaklarıyla aktif etkileşimlerle gerçekleşmektedir. Bu düşünceden hareketle Carson (2005) Açık Ders Kaynaklarını;

- Ders formatında düzenlenmiş,
- Çoğunlukla ücretsiz ve serbestçe ulaşılabilen,
- Sayısal ortamda bulunan,
- Kullanım ve adaptasyona belirli lisans koşulları (creative commons) ile açık,
- Tek başına sertifika ya da diploma vermek amacıyla kullanılmayan,
- Yüksek kaliteli eğitim kaynakları olarak açıklamıştır.

Öğrenme çevrimiçi ağlar üzerinden gerçekleşir. Bağlantıcı veya öğretimi KAÇD'lere göre öğrenen ve öğretici rollerinde değişiklik olabilir.

Dolayısıyla bu durumdan hem dersi verenler hem de alan kişiler karşılıklı olarak faydalanabilmektedir. KAÇD'lerin kullanıcılarına sağladığı temel faydalar ise aşağıda belirtilmektedir. Bunlar;

- KAÇD'lere farklı bağlantılarla erişebilme olanağının olması.
- KAÇD'lerin istenilen herhangi bir dile uyarlanabilir olması,
- Katılımcılara ve içeriğe bağlı olarak farklı çevrimiçi araçların kullanılabilir olması,
- Zaman ve mekan sınırlamalarının olmaması,
- Hızlı şekilde katılımcılara bilgilendirmeler yapılabilmesi,
- İçeriğin tüm katılımcılar tarafından paylaşılabilir olması,
- Öğrenmenin daha informal ortamda gerçekleşmesi,
- Öğrenmenin farklı paydaşlarla bağlantılı olarak gerçekleştirilebiliyor olması,
- Dersi takip edebilmek için bir diplomaya sahip olmak zorunlu değildir, sadece öğrenme isteğinin olması yeterlidir.
- Herhangi bir KAÇD'e katıldığınızda kendi ağını ve kişisel öğrenme ortamınızı bu sisteme dahil edebilme olanağının olması,
- KAÇD'lere katılım yaşamboyu öğrenme becerilerinizi geliştirmeye, kendi öğrenme biçiminizi ve bilgiyi elde etme yolunuzu belirlemeye yardımcıdır.

Genel olarak KAÇD'lerin amaçları altı ana grupta toplanmıştır (Hollands ve Tirthali, 2014). Bunlar:

- KAÇD'lerin daha fazla kişiye ulaşmasını sağlamak ve kullanımını yaygınlaştırmak,
- KAÇD'ler yoluyla marka oluşturup devamlılığı sağlamak Giderleri azaltarak ya da gelirleri arttırarak ekonomiyi güçlendirmek,
- Eğitim çıktılarını arttırmak,
- Eğitim öğretime yenilik getirmek,
- KAÇD'lerin öğretme ve öğrenme üzerindeki etkilerini belirleyen araştırmalar yapmaktır.

Bağlantıcı ve öğretici KAÇD'ler kıyaslandığında öğrenenlerden farklı etkinlikleri yerine getirmeleri gerektiği görülmektedir. Bunlar: değişik kaynaklara ulaşmak, kaynakların izini

sürmek, eriştiği kaynakları bir araya getirmek, kişisel hesaplat oluşturmak, kendi düşüncelerini bir araya getirip yeni anlayışlar geliştirmek ve diğer öğrenenlerin de yaptığı gibi ortaya çıkardıkları ürünleri paylaşmak. Bununla beraber öğretici KAÇI) sisteminde içeriğin öğretici tarafından sunumu ve genellikle öğrenenin içeriğin tekrarına yönelik öğrenmesi ve devamında sınavlar, akran değerlendirmesi gibi yöntemlerle başarının ölçülmesi durumu vardır. Bağlantıcı KAÇD'lerin aksine öğretici KAÇD'lerde öğrenenin sorumluluğu daha azdır. KAÇD'ler yüz yüze verilen geleneksel sistemdeki derslerden pedagojik olarak da bazı farklılıklar göstermektedir. Çevrimiçi ortamlarda

AOFDersleri.com